

Петър Волгин

ЖИВОТ В РАДИОТО

София, 2022

© Издателство „Изток-Запад“, 2022

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Петър Волгин, автор, 2022

© Деница Трифонова, оформление на корицата, 2022

ISBN 978-619-01-1006-4

ПЕТЪР ВОЛГИН

ЖИВОТ В
РАДИОТО

На Даниела, Теа и Александър

Съдържание

Началото	7
Бомбата „Без контрол“	18
Дяволиада	21
Опиум за народа	23
Реакцията на статуквото, или Империята отвърща на удара	26
„Без контрол“ става фактор	33
Скандалът като път към познанието	42
Политиката се настанява и в „Без контрол“	45
В „Без контрол“ правим скандали и от футбола	56
Божан Петров	60
Сексът минава на заден план	63
Писането	67
Наградите	72
Първата книга	74
Спонсорите	78
В навечерието на радиобунта	82
Предизвестеният избор и бунтът срещу него	88
Генералният директор е избран незаконно?	98
Превратът	104
Ето Симеон пристига!	110
„Дим над водата“	118
Пламен Масларов	125
От миналото към бъдещето	131
„Лудница“ и „Неудобните“	135
Дисидентстващи гимназисти	138

Tv7	145
„Обичам ли те“ с Искра Ангелова	152
Калина	154
Еврейската тема	158
Списание L'Europeo	164
„Деконструкция“	170
Край с Tv7, край с L'Europeo	178
Италия	183
Русия	194
Радикална еврейска енциклопедия	217
Израел	225
Лявата алтернатива	239
Протест, изродил се в бутафория	244
Списание A-specto	256
Теа, СИРИЗА и други хубави неща	271
Отново протести в БНР	281
Убийството на „Деконструкция“	290
Изненадващото ми решение	299
Отново срещу статуквото	306
Майка ми	325
„Политически НЕкоректно“ – книгата	334
Отново битки за свободата в БНР	338
„Политически НЕкоректно“ – предаването	352
Съдебната битка за свободата на словото	362
Умнокрасивитегът срещу „Политически НЕкоректно“	370
Божан	378
Слави Трифонов	385
„Продължаваме промяната“	396

Началото

Когато започнах да работя в БНР, ми се стори, че съм попаднал в рая. Хората в „Хоризонт“ ми изглеждаха готини, диалогични, винаги готови да ти дадат съвет, да ти помогнат с каквото могат. Вероятно това мое първоначално впечатление се дължеше и на обстоятелството, че дойдох в радиото, след като една година бях работил като репортер в БНТ. А Националната телевизия беше всичко друго, но не и рай. Абсолютен змирянник си беше. Да, всички се усмихваха мило един на друг, но от километри си личеше как не могат да се понесат. Звездоманията беше поразила всички – от най-популярните водещи до начинаещите репортери. Имаше си и обективна причина за това. Тогава, в началото на 90-те години на XX в., всички българи гледаха БНТ. Просто още нямаше други телевизии. Достатъчно беше да се появиш на екран за 30 секунди, за да станеш звезда. Още в самото начало на работата ми в БНТ усетих това по себе си. След първия ми репортаж за „По света и у нас“ нямаше приятел или познат, който при среща с мен да не започне разговора с изречението: „Гледах те по телевизията.“ При това положение няма как да не развиеш звездомания. Вярно, болестта протича различно при различните хора. При някои симптомите не са чак толкова забелязващи се, обаче при други е страшно. Тези, вторите, се държат така, все едно лично са се ръкували с Христос, Мохамед и Буда. Когато много такива хора се съберат на едно място, атмосферата става ужасна. Всички мислят себе си за богове, а останалите за нищожества.

Ето защо бях страшно доволен, когато от БНТ отидох в БНР. Повечето журналисти предпочитат обратния път – от радиото към телевизията. Сигурно защото обичат да ги дават по телевизора. Аз обаче си държах на моя път. Не само защото исках да се махна от змирянника. Просто си обичах радиото. От малък. Обичах да слушам радио. Особено предаванията за култура по „Христо Ботев“. За първи път от техните предавания научих кои са Самюел Бекет, Джеймс Джойс, Густав Климт, Андре Брьотон Арнолд Шьонберг, който е различен от Албан Берг. На всичкото отгоре още в прогимназията работех в БНР. По-точно участвах в най-различни радиопредавания. Тогава имаше предавания за всички ученически възрасти – от първолаците до гимназистите. Най-интересно, раз-

бира се, беше в случаите, когато в записите участваха и популярни актьори от киното и театъра. Хем се притеснявах от близостта до тези истински звезди, хем бях много доволен. Радиото беше единственото място, където можеш да се докосна в буквалния смисъл на думата до такива хора. Пък и ми харесваше самият процес на изготвянето на предаванията. Да, тогава те всички бяха на запис. И въпреки това се вълнувах, когато червената лампа светнеше, когато идваше моят ред да си кажа репликите от сценария. Хиляди пъти предпочитях да съм на запис в студиото, отколкото да ходя на училище. Исках да участвам в колкото се може повече записи. Съответно все по-малко ходех на училище. Нямах проблем с отсъствията, защото от радиото ми даваха извинителни бележки. Обаче започнах да имам проблеми с, както се казваше тогава, „усвояването на знанията“. Така че в един момент трябваше да попрестана с участието си в радиопредаванията и да се заема с ученето. Никак не ми се искаше, но го направих.

Когато двайсетина години по-късно отново влязох в радиостудио, се почувствах като човек, който след дълго отсъствие се прибира у дома. Никакъв стрес не изпитвах. Нито от червената лампа, нито от факта, че трябва да говоря пред микрофон. Да, вече говорех на живо, а не на запис, както в детските ми години. Ала директният контакт с аудиторията още повече ми харесваше. Така че нито за миг не съжалих, че съм напуснал телевизията. Бях си вкъщи.

Човекът, който ме покани да дойда на работа в „Хоризонт“, беше дългогодишната радиожурналистка Гита Минкова. Познавах я отдавна, защото бяхме съученици в Класическата гимназия с дъщеря ѝ Юлия. А бяхме и съседни. Един ден се засякохме с Гита на улицата. Естествено, разговорът започна с нейната реплика, че ме е гледала по телевизията и че ѝ харесвали репортажите ми. Аз пък се поинтересувах как е Юлия и тъкмо когато смятах, че сме приключили с любезностите и всеки трябва да се връща към задачите си, Гита ме попита дали не ми се работи в радиото. Търсели млади хора и тя смятала, че бих се справил отлично. Бяха минали много години от участието ми в онези предавания, но продължаваше да ми се работи там. Затова не се тутках, а веднага отговорих на Гита, че с удоволствие ще опитам. След два дни вече бях на „Драган Цанков“ 4.

В онзи момент Гита Минкова беше една от водещите на „12 плюс 3“. Предаването беше тръгнало в началото на 1989 г. и много бързо направи впечатление. До официалното идване на демокрацията оставаха още десет месеца, но в „12 плюс 3“ вече се усещаше свободолюбивият дух, който съвсем скоро щеше да излезе наяве. Водещите, репортерите, събеседниците в предаването бяха разкрепостени, нямаха нищо общо с онзи официозен говорителски модел, който властваше в медиите преди 1989 г. Разбира се, аз като дългогодишен радиофен също слушах с огромно удоволствие „12 плюс 3“. И много се зарадвах, когато Гита ми предложи да започна работа именно в това предаване. Вярно, все още репортерствах в БНТ, обаче прецених, че няма да ми е трудно да съчета-

вам двете занимания. Наближаваше 27 март 1993 г., т.е. Международният ден на театъра, и реших, че това би била добра тема на първия ми репортаж за „12 плюс 3“. Обичах да ходя на театър, а в студентските си години, както и по-късно, рядко пропусках премиера. Докато бях в гимназията, бях убеден, че ще стана актьор. Два пъти кандидатствах в Театралната академия. Първия път ме скъсах на предпоследния, а втория – на последния тур. Всички ми казваха, че трябва и трети път да се явя. Със сигурност щели вече да ме приемат. Обаче аз отказах да се явявам повече. Страстта ми да ставам актьор беше отминала, а и все повече ми харесваше българската филология, която следвах. Тя не само ми позволяваше, но дори ме караше да се занимавам с нещото, което най-силно обичам – да чета книги. Затова реших, че театърът няма да ми бъде професия, а хоби.

Подходих много сериозно към първия си репортаж. Отидох в няколко театъра. Записах известни режисьори и актьори, както и изгряващи театрални звезди. Прибрах се къщи със записи с общо времетраене близо два часа. Единственият проблем беше, че репортажът ми не биваше в никакъв случай да надвишава пет минути. Слушах и отсявах. Пак слушах и пак отсявах. И пак, и пак, и пак... Докато стигнах до заветните пет минути. От сто и двамайсет. Дори успях да включа няколко изречения с мои разсъждения за това колко е хубаво да се ходи на театър. Нищо оригинално, разбира се, обаче за първи път бях направил нещо, излъчено по БНР. Така че аз си харесах репортажа. Направих още няколко, вече на по-прозаични теми, след което Гита Минкова ми предложи да водя заедно с нея специалния великденски брой на „12 плюс 3“. Това вече беше сериозно. Не беше изминал и месец от началото на работата ми в „Хоризонт“, а вече щях да водя предаване. Веднага започнах да се подготвям. Освен че прекарах много време в Справочната редакция на БНР, наблегнах и на класиката. Припомних си различни евангелски текстове, прочетох „Животът на Исус“ на Ернест Ренан. И пишех ли, пишех. Всичко, което си мислех, че трябва да изрека в ефир. Гита ми каза, че това е все пак едно предаване, а не дипломна работа. Обаче аз до последния момент продължавах да чета и пиша. Установих, че много ми харесва подготвителният процес за предаването. Не можеше и дума да става за сравнение с телевизията. Да, там имаше картинка, която беше невероятен бонус, защото засилваше внушението. Обаче като цяло всичко ми се струваше повърхностно и елементарно.

Разделих се с БНТ и се концентрирах изцяло върху радиото. Бързо установих, че съм попаднал в „12 плюс 3“ в период на големи промени. Сменяха се хората. Повечето от създателите на предаването вече бяха напуснали. Бяха предпочели живота в чужбина или работата в откриващите се частни радиостанции. А аз бях достатъчно наивен и самонадеян, за да си помисля, че трябва да ми позволят постоянно да водя. Вярно е, че бях само на 23 и още не се бях дипломирал, но гледах на тези факти като на досадни подробности, които не

би трябвало да имат нищо общо с професионалния ми път. Оказа се, че имаха. Пък и имаше доста хора, работили в „Хоризонт“ от години, които нямаха никакво намерение да позволят да ги изпревари младеж, появил се в радиото едва преди няколко месеца. Трябваше да чакам. И да правя репортажи. И понеже това хич не ми беше достатъчно, правех и други неща. Внимателно преглеждах годишнините от важни исторически събития и пишех коментари, свързани с тях. Тук интересът ми към историята, датиращ от ранните ученически години, си казваше думата. Обичах да правя коментари по повод покръстването на българите, отрязването на главата на Луи XVI, смъртта на Сталин. Вярно, понякога ми се налагаше дълго да убеждавам водещите, че предаването им ще бъде похубаво, ако вместо скучен репортаж от поредната рутинна пресконференция излъчат мой коментар, свързан с годишнината от важно историческо събитие. Като цяло се съгласявах да. Вдъхновявах се и от годишнините от рождението или смъртта на особено любими мои писатели, художници, композитори, режисьори. Още тогава смятах, че медията трябва да носи не само информация. Трябва и да образова. Разбира се, по възможно най-интересния за аудиторията начин. Без дидактика, без многословие, без интелектуалничене. Опитът от правенето на тези кратки коментарни форми ми помогна много в по-сетнешните ми радиозанимания. Но да не избързваме.

Две години правех това. Правех също и задължителните репортажи и анкети с бързащи по улиците хора. Това си беше част от задълженията на всеки новодошъл. Приемах това, естествено, но в един момент почна да ми писва. Струваше ми се, че тъпча на едно място. Наближаваше и дипломирането ми в университета. Като студент все още имах основание да разчитам на помощта на родителите ми. Но си казвах, че след официалното приключване на този безметежен период няма да е никак удобно да разчитам на родителското финансиране. Хонорарите в радиото бяха ниски, а никой от по-малките и по-големите шефове там не бързаше да ми предложи постоянна работа. Все повече се замислях дали не трябва да търся друго занимание. Макар че не ми се искаше да го правя, защото си обичах радиото. Щеше да бъде прекрасно, казвах си, ако освен удоволствие от работата си там получавах и прилично заплащане. И в един момент, когато почти се бях отчаял, че е възможно това да се случи, най-ненадейно морето се отвори пред мен. Не се чувствах като Мойсей, но бях дълбоко благодарен на висшите сили. Както и на тогавашния генерален директор, който беше подписал първия ми трудов договор. Така станах пълноправен член на „Хоризонт“, започнах редовно да водя „12 плюс 3“, както и новинарските емисии следобед. Не ми беше особено интересно да правя новини, много повече предпочитах предаванията. Обаче щеше да е нахално да предявявам претенции. Основното, което исках, беше да си работя, без да преча на никого. Обаче се оказа, че бързо съм започнал да преча. Дори без да го осъзнавам.

Винаги съм смятал, че всеки водещ трябва да има собствена линия на поведение, която да го отличава от останалите. Винаги съм вярвал в персонифицираната, а не в униформената журналистика. И тъкмо това мое твърдо убеждение стана причина за конфликт с някои от по-възрастните колеги в екипа на „12 плюс 3“. Те смятаха, че трябва да има някакво „общо за всички“ поведение в ефира. Смятаха се за „пазители на скрижалите“ на онова предаване, създадено през 1989 г. Според тях нямаше значение какви и колко млади са новите хора в екипа. Те трябваше да се вписват сто процента в измисленото преди години. Хубаво, ама аз никъде не исках да се „вписвам“. Държах да бъда себе си, а не просто един нов бройлер, на когото „пазителите“ ще казват какво да мисли и какво да говори. Първият открит конфликт с една от „пазителките“ се случи по повод на едно дълго коментирано световно художествено събитие, станало през юни 1995 г. Тогава художникът от български произход Христо Явашев (Кристо) и съпругата му Жан-Клод опаковаха германския Райхстаг. Някои смятат Кристо за гениален творец. Аз не съм от тях. Ако има нещо „гениално“ в него, това е способността му да кара снобите да се прехласват по тривиалните му хрумвания. Освен това винаги ме е изумявал следният аргумент на почитателите на Кристо в България – трябвало да се прекланяме пред него най-вече защото бил българин и прославял страната ни по света. Крайно нелеп е този аргумент. Основно, защото самият Кристо винаги е твърдял, че няма нищо общо с България. Дотолкова няма нищо общо, че дори отказваше да говори на български. И след всичко това аз трябвало да се гордея, че Кристо ми бил сънародник. Абсолютна тъпня! Не харесвам нито творбите му, нито отношението му към България. Казах всичко това в един мой коментар при откриването на „12 плюс 3“ в онзи период. Допълних, че много повече се гордея с един друг Христо. Стоичков. Защото не само е един от най-добрите футболисти в света, ами и никога не се е срамувал от произхода си. Винаги е подчертавал, че е българин. След това мое изказване получих писма от слушатели, които напълно се съгласяваха с мен и ме поздравяваха за позицията. За разлика от тях обаче една от „пазителките на скрижалите“ на „12 плюс 3“ беше страхотно възмутена от позицията ми. Каза, че съм нямал право да сравнявам този „прост ритнитопковец Стоичков“ с „гениалния артист Кристо“. Отговорих ѝ, че при демокрацията всеки има право на мнение. Тя също води „12 плюс 3“ и спокойно би могла да каже няколко думи в защита на „гениалния артист“. Това обаче никак не устройваше моята колежка. Тя беше типичен представител на следдесетоноемврийските антикомунисти и либерали. На думи тези хора подкрепят напълно свободата на словото. Само че в действителността подкрепят само тази свобода, която съвпада с техните виждания. В момента, в който чуят нещо, което влиза в разрез с разбиранията им, въпросните либерали правят всичко възможно, за да го забранят. Така постъпи и колежката ми в „12 плюс 3“. Директно ми каза, че щом имам такива „неподхо-

дящи“ (!?) възгледи, няма повече да вода това предаване. Това беше и първият път, когато попаднах под ударите на цензурата. Все пак колежката нямаше никаква формална власт и затова отстраняването ми от ефир продължи само седмица. После отново започнах да вода. Но бях научил първия си важен урок. Точно хората, които се представят за най-големите защитници на свободата, са първите, които я нарушават, щом се появи някой несъгласен с тях. И още нещо ми стана ясно още тогава. Цензурата невинаги идва от някакъв външен на журналистическото войнство властови център. Много често тя е част от мисленето на самите журналисти. Загнездила се е точно в онези екипи, които са свикнали да възприемат себе си като най-принципни крепители на свободното слово. И именно с тази цензура е най-трудно да се бориш. Защото е в собствената ти среда. Другата, външната, е ясна. Идва от политически централи, от министерски кабинети, от силни икономически играчи. Всички я виждаме, напъваме сили и се борим с нея. Но с онази цензура, която е сред нас, борбата е несравнимо по-трудна. Не някой министър, партиен лидер или човек с много пари посягат на свободното ти изразяване. Особено болезнено е, когато в ролята на цензор се вживее някой твой колега. Разочарованието е толкова по-голямо, колкото по-силно си вярвал в честността и принципността на въпросния колега. Всъщност тогавашният казус „Кристо“, както аз си го наричам, ми беше много полезен. Превърна се в онази лакмузова хартийка, която най-точно показва кой наистина е защитник на свободата на словото и кой е готов да я забрани веднага, щом забележи, че нейните проявления не отговарят на неговите догми. Тази случка показва и че в някога единния екип на „12 плюс 3“ вече има сериозни противоречия. Между тези, които държахме на собствената си индивидуалност, и другите, които смятаха, че трябва да маршируваме в единен строй. Уж за да защитаваме свободата.

Сигурно тези противоречия щяха да се разгорят с още по-голяма сила, ако междувременно вътрешнополитическата обстановка не беше станала особено напрегната. А това нямаше как да не засегне БНТ и БНР – единствените в онзи период национални медии. През 1995 г. управляваше правителство на БСП, което се радваше на подкрепата на абсолютно мнозинство в парламента. Изглежда, този парламентарен комфорт не се отразяваше добре на преценките на управляващите. Много скоро, след като поеха властта, те започнаха да съзират врагове навсякъде. Особено в медиите. И особено в Националното радио, което винаги, още през 1989 г., беше известно с това, че никога не се подчинява напълно на властта, че винаги в неговия глас се долавят опозиционни нотки. Оказа се, че вече в демократичните времена властимащите не са се отказали от авторитарните рефлексии и са крайно негативно настроени към всякаква, дори и най-малката критика. Назначените от БСП шефове в радиото пък правеха всичко възможно, за да докажат, че са заслужили доверието на властта. Започнаха да

свалят събеседници, а и цели теми от актуалните предавания само защото им се струваше, че може да се чуе „крамолна“ реч срещу управляващите. Ние обаче не се давахме. Журналистите, особено тези в „Хоризонт“, пишехме протестни декларации и организирахме митинги в защита на свободното слово. Разбира се, това беше неравна борба. Ние можехме само да говорим. Те можеха и да действат. И то безкомпромисно. Малко преди Коледа на 1995 г. седем журналисти от програма „Хоризонт“ бяха уволнени, още няколко напуснаха сами, а традиционните екипи бяха изцяло префасонирани. В „12 плюс 3“ бяха назначени нови водещи, а тези, които не бяхме уволнени явно поради младежката ни възраст, бяхме изпратени на други места.

Мен ме изпратиха да правя новини сутрин. Това си беше гадно и до днес си спомням с неприятно чувство за онова време. Трябваше да ставам в 3.00, да бъда в радиото в 4.00, а от 6.00 до 11.00 да подготвям и да чета новини. Имаше обаче и нещо по-лошо от хроничното недоспиване. Беше ми скучно. Монотонността на новинарството ме съсипваше. Не можех да водя предавания, тоест да коментирам, точно когато политическата ситуация в страната все повече се изостряше. Колкото повече приближаваше краят на 1996-а, толкова по-драматично ставаше. Доларът вървеше нагоре с все по-бързи темпове, заплати и пенсии ставаха символични, банки фалираха, завличайки спестяванията на много хора. В цялата страна започваха антиправителствени протести. Първоначално бяха скромни, но с всеки изминал ден в тях се включваха все повече участници. А аз можех само да чета новини. Адски тъпо! И една сутрин не се съдържах. Получих вдъхновение, след като предната вечер бях гледал „Аз, кралят“ (Looking for Richard). Това е режисьорският дебют на великия Ал Пачино. Той прави филм за това как се подготвя театрална постановка по пиесата на Уилям Шекспир „Ричард III“. Толкова се вдъхнових от филма, че започнах сутрешния осведомителен бюлетин не с анонс на основните събития, а с констатацията, че както е написал Шекспир: „Сега е зимата на нашето недоволство“. Шефовете ми явно са били тотално сащисани от нечуваното до този момент нахаляво да се цитира Шекспир в централна новинарска емисия, че дори не ме наказаха. А може би и те са усещали, че правителството си отива, и не са искали да си цапат ръцете с още наказания.

Социалистическото правителство на Жан Виденов наистина скоро си отиде и страната стремително се насочи към предсрочни избори. Съвсем логично през април 1997 г. те бяха спечелени убедително от основната опозиционна сила тогава Съюза на демократичните сили (СДС). Нейният лидер Иван Костов щеше да управлява с помощта на абсолютно парламентарно мнозинство. Този факт щеше да има тежки последици за много сфери в българския живот включително в медийната. В началото на 1997-а обаче нямаше как да знам това. Нямаше как да знам също, че абсолютната власт на Командира, както наричаха

Костов, ще засегне и моя живот. Съвсем други грижи си имах по времето, когато се извършваха тези големи политически промени. Все повече не исках да бъда новинар. Тъй като не можех да разчитам на факта, че някой началник ще отгатне какво ми е на сърце, трябваше сам да направя нещо по въпроса. Тогава като директор на „Хоризонт“ дойде Александър Велев, един от уволнените в края на 1995 г. колеги. Не го познавах добре, само „зрасти“ си бяхме казвали по коридорите, но се налагаше да се задействам. Отидох при него и директно му заявих, че не искам повече да се занимавам с правенето на новини. Когато ме попита какво искам да правя, отговорих, че бих се радвал да се върна в „12 плюс 3“. Там нямаше никой от стария ни екип. Нито приятелите ми, нито тези, които не ми бяха големи приятели. И все пак предпочитях това пред досадното новинарство. Отговорът на Велев би могъл да се резюмира с класическото „Ще видим.“ Звучеше така, все едно решението се отлага за неопределено време. И тъкмо отново бях започнал да изпадам в униние заради очертаващите се като безкрайни новинарски занимания, директорът на „Хоризонт“ ми се обади. Когато отидох при него, той направо ми каза:

– Щом искаш да се върнеш в „12 плюс 3“, отивай. Обаче няма да си само водещ. Ще бъдеш и шеф на екипа. Приемаш ли?

Това не го очаквах. Последното, което исках тогава, беше да бъда шеф на готово и да било. Никога не съм искал това. Единственото, което винаги ми е било интересно, беше работата. Не изпитвам никакво удоволствие от факта да командвам други хора. Това не ми носи нищо. Пък и когато Сашо Велев ми предложи тази възможност, бях само на 27. Да, за едно частно, току-що проходящо радио сигурно е нормално шефските позиции да се заемат от хора на такава възраст. Но за дългогодишна институция като БНР това си беше прецедент.

Шефовете, които познавах, бяха строги чичовци, облечени със скучни костюми и със също толкова скучни вратовръзки. Винаги обръщах особено внимание на вратовръзките, защото обичах да ги нося. Те бяха запазената ми марка. Главно защото се различаваха от на останалите. Бяха артистични и екстравагантни. С най-различни картинки, репродукции на картини, анимационни герои. Почти никога не носех костюми. Обличах се с дънки и спортни сака. Съчетавах официалното и небрежното. Не можех да си позволя да бъда раздърпан, защото уважавах институцията БНР. В същото време не понасях скуката и монотонността. Гледах да се отървавам от тях колкото се може по-бързо. Както в работата, така и в начина на обличане.

И ето че сега и на мен ми предлагаша шефска позиция. Бях готов на всичко, за да се махна от скучното новинарство. Нямаше смисъл да се правя на интересен и да казвам, че ми трябва време за размисъл. По-добре е нещата да стават колкото се може по-бързо. Казах на директора, че приемам, а той ми пожела успех. В началото трябваше да реша въпроса с екипа. Някои от работещите в момента

хора в „12 плюс 3“ харесвах и реших да ги оставя. Други обаче никак не ми се струваха подходящи за това предаване. Значи трябваше да си отидат и на тяхно място да дойдат други. При подбора на новите хора изобщо не се стремях да намеря такива, които да мислят като мен. Основното ми изискване беше просто да мислят. А това е доста по-сложно, отколкото ви се струва. Искях мислеци личности в „12 плюс 3“. Не желаех да се обграждам с такива, които само чакат какво да им спуснат и да го изговорят като послушни машинки. Не желаех подобен напълно фалшив „екипен дух“. Единомислието е досадно. Само в разнообразието има смисъл. Когато започвах в „12 плюс 3“, това, което ме озадачаваше, беше стремежът на някои от колегите да повтарят до безкрай нещата, измислени при старта на предаването. Хубаво, ама началото е било още по времето на Живков. А вече живеехме в съвсем различна епоха. И значи всичко трябваше да бъде различно. Не можехме постоянно да повтаряме колко хубаво е било в началото и как трябва само така да правим. Безсмислено е това. Имахме нужда постоянно да се променяме, а не да пеем до безкрай шлагера за „доброто старо време“. Това време трябваше да си остане в архивите и от него да се интересуват изследователите. А нашата задача бе да се погрижим за бъдещето.

Сравнително бързо сформирах екип, чиято най-голяма ценност беше, че включваше хора с различни политически, а и всякакви други пристрастия. Един от водещите например бе Явор Дачков. На него тепърва му предстоеше телевизионна кариера и национална известност, но още тогава, в края на 1997 г., правеше впечатление както с интелигентността и артистичността си, така и с обожанието си на Иван Костов. Аз категорично не споделях възгледите на Явор в това отношение. Смятах, че изначалното отношение към един премиер трябва да бъде критично. Ако медиите го венцехвалеха постоянно, имаше риск да се самозабрави. По въпроса често спорехме с Дачков и аз харесвах това. Колкото повече различия, толкова по-добре.

А на БНР предстояха драматични събития. Наближаваше изборът на нов генерален директор. До този момент големите шефове в националните радио и телевизия ги избираше парламентът. Така че, която политическа сила имаше мнозинство, тя си слагаше нейните хора. Само че вече се бяхме запътили твърдо към Европа, а там не правеха така. Всъщност правеха, обаче по заобиколен начин. И затова при нас също въведоха подобно заобикаляне. Беше приет нов Закон за радиото и телевизията, според който генералните директори на БНР и БНТ се избираха от новосъздаден независим, така да се каже, орган. Той беше наречен Национален съвет за радио и телевизия (НСРТ). Трикът беше в това, че членовете на този орган се избираха от парламента. Така че управляващата партия назначаваше повечето хора там, а те избираха шефовете на националните медии. На практика те пак бяха хора на властимащите, само дето влизаха в кабинетите си след една по-засукана процедура. Тоест и ние започнахме да

правим като „модерните демокрации“. Властта налагаше волята си не директно, дърварски, а опосредствано, с усмивка и меки ръкавици. В началото на 1998 г. всички знаеха, че управляващата партия СДС е одобрила за генерален директор на БНР журналистката Лиляна Попова. Така че очаквахме НСРТ послушно да изпълни нареждането и да я утвърди на поста. Да, беше обявен конкурс, имаше и други кандидати, между които и Александър Велев, но никой не мислеше, че те имат шансове. Все пак аз тайничко се надявах да стане чудо, т.е. Велев да спечели. Беше ме върнал в „12 плюс 3“, а и имахме нормални отношения с него. Докато Попова беше известна като голяма фенка на Иван Костов и се опасявах, че ще превърне БНР в радиоточка на управляващите. Само че нещата изглеждаха отдавна предрешени и изненади не се очакваха.

Вероятно затова новината, че за генерален директор на радиото е избран Александър Велев, поразил всички ни. Бяхме сащисани най-вече от факта, че НСРТ си беше позволил да не се съобрази с волята на СДС. „Сините“ бяха на власт само от половин година, но вече ставаше ясно, че няма да си играят на демокрация, а ще налагат волята си във всички сфери. Дори и силово, ако се наложи. И изведнъж станахме свидетели на пробив в системата. НСРТ, съставен основно от привърженици на управляващите, не се беше съобразил с височайшите указания. Изглеждаше така, сякаш наистина е възможно в България да има независима медийна регулация. Тоест да не бъде допускан политически диктат върху медиите.

Съвсем скоро обаче стана ясно, че подобни надежди са преждевременни. Да не кажа, твърде наивни. Явно на членовете на НСРТ, или по-точно на квотата на управляващите там, им бяха „набили канчетата“ от най-високо място. Само две седмици след като избраха Александър Велев за шеф на БНР, те открито заговориха, че „май са се объркали“. Във вестник „Демокрация“, печатният орган на управляващите, започнаха да излизат статии, в които директно се казваше, че НСРТ не е трябвало да избира Велев, а Лиляна Попова. Типично в стила на комунистическия официоз от едно време „Работническо дело“ авторите на тези статии призоваваха медийния орган да преразгледа становището си и да отстрани Александър Велев от директорския пост. Четях тези мнения и не вярвах на очите си. Все едно се бяхме върнали директно във времето преди 1989-а. И точно хората, които се определяха като най-големи демократи, най-принципни отрицатели на някогашните комунистически практики, сега настояваха да се действа точно по комунистически, т.е. да се потъпче законът, за да бъде изпълнена партийната повеля. След като прочетох няколко материала с подобно съдържание, директно казах в един от коментарите си в „12 плюс 3“ какво мисля за авторите им, а и за вестник „Демокрация“ като цяло. Нарекох го „безпринципно партийно издание“, „медийен динозавър“, изпълнял от някоя комунистическа пещера. Допълних още, че ако продължава с този начин на писане, характерен за

сталинските времена, този вестник ще има същата съдба, сполетяла динозаврите, т.е. ще изчезне безследно.

Тази моя прогноза се сбъдна само 4 години по-късно. През 2002 г. „Демокрация“, която вече почти никой нормален човек не купуваше, на практика фалира. СДС беше паднал от власт преди година, държавата нямаше как да спонсорира вестника и той спря да излиза. В началото на 1998 г. обаче „Демокрация“ се държеше като вечен говорител на истината от последна инстанция. Така че да се превърна в негов критик не беше добра идея. Изобщо да си критик на властта и на всички, свързани с нея, никога не е било здравословно. Само че този добре известен факт никак не влияеше на поведението ми. Бях станал водещ, за да мога да казвам това, което мисля, и няхах никакво намерение да се променям. Винаги съм смятал, че журналистите трябва да се противопоставят на властта, а не да ѝ служат. Вярвах, че колкото повече управляващите, които и да са те, биват критикувани, толкова по-демократично и по-нормално е обществото. Хваленето на властта винаги ми е изглеждало като проява на лош вкус, който се стараех да избягвам.

Винаги ми е било интересно да говоря и да пиша за политика. В същото време започнах да се улавям, че класическото политическо предаване, каквото е „12 плюс 3“, не ми е достатъчно. Исках да правя и нещо друго, нещо, което да излиза извън привичните рамки, нещо, което да разтърсва. Мислех си за токшоу, което да бъде максимално различно от всичко, звучащо в радиоефира. Не че имах някакви конкретни планове за неговата реализация. Просто си фантазирах.